

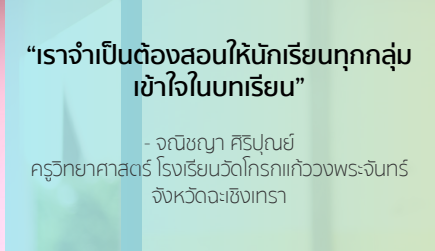
“นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้”

การต่อสู้เพื่อการศึกษาพิเศษในจังหวัดฉะเชิงเทรา

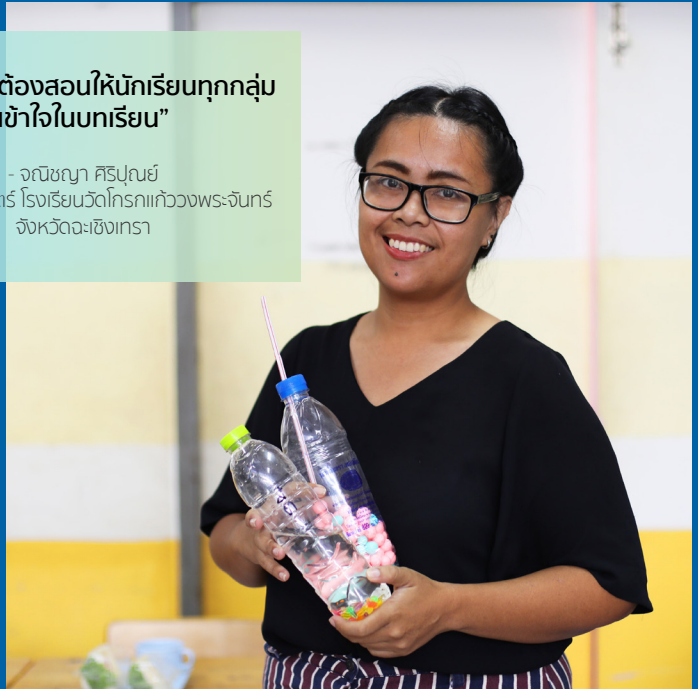
“ผมสนับสนุนให้ครูเปิดใจให้กว้าง
และพยายามเข้าใจเด็กๆ”

- ธงชัย สุขพงษ์ไทย
ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดล่าง
จังหวัดฉะเชิงเทรา

“เราจำเป็นต้องสอนให้นักเรียนทุกกลุ่ม
เข้าใจในบทเรียน”

- จณิชนา ศิริปุณย์
ครูวิทยาศาสตร์ โรงเรียนวัดโกรกแก้ววงพระจันทร์
จังหวัดฉะเชิงเทรา

เด็กชายอายุ 14 ปีที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นแชมป์สนุกเกอร์ของจังหวัดฉะเชิงเทรา

“ผมเล่นสนุกเกอร์แข่งกับใจ แต่แข่งยังใจก็ไม่ชนะเขา สิกข์” ธงชัย สุขพงษ์ไทย ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดล่าง เล่าถึงนักเรียน ชั้น.3 ของเขา แม้ว่าจะใจจะเป็นมือหนึ่งของโต๊ะบิลเลียด แต่ความเก่งกาจของเขาก็ไม่ได้รวมไปถึงทักษะทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์ เขามีปัญหาเกี่ยวกับการถอดสูตรคณิตศาสตร์ต่างๆ รวมไปถึงการใช้ภาษา แต่สามารถเข้าใจหลักการทางคณิตศาสตร์ได้โดยการอธิบายผ่านสื่อการสอนที่จับต้องได้ โจทย์การเรียนอยู่ชั้น.3 แต่การเรียนรู้อาจจะช้ากว่าเพื่อนๆที่เรียนในชั้นเดียวกันอยู่หลายปี

จณิชนา ศิริปุณย์ คุณครูวิชาวิทยาศาสตร์ที่ใจ และเพื่อนๆเรียกกันว่า ครูอ้อย กล่าวถึงความเข้าใจของคุณครูที่ยึดแนวทางการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมว่า “ในเมื่อฉันถูกสอนมาแบบนี้ ฉันก็จะสอนในแบบนี้” อย่างไรก็ตามครูอ้อยรู้ดีว่า “เนื้อหาการเรียนการสอนนั้นไม่สามารถถ่ายทอดสู่นักเรียนทุกคนได้”

ในประเทศไทยที่ระบบการศึกษาค่อนข้างมีข้อจำกัด อะไรจะเกิดขึ้นกับเด็กๆที่ไม่สามารถเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาแบบดั้งเดิมได้

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD: Learning Disabilities) ในประเทศไทย มักถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ถูกสังคมตัดตรา และไม่มีโอกาสเรียนกับครูหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ ส่งผลให้นักเรียนเหล่านี้ไม่ได้รับความสนใจในห้องเรียน นักเรียนบางคนเลือกที่จะไม่ไปโรงเรียน มากกว่าจะนั่งเขียนๆในห้องเรียน และไม่เข้าห้องเรียนใด ๆ เลย ในแต่ละวัน

และนั่นคือสิ่งที่เกิดขึ้นกับนักเรียนโรงเรียนวัดล่าง ครูอ้อยเล่าให้ฟังถึงคำถามของนักเรียนบางรายที่ “ประหลาด” จนทำให้ครูคิดว่า เขามีปัญหา “น้อยคนมากที่เชื่อว่าเด็ก ๆ เหล่านี้สามารถเรียนรู้ได้จริงๆ”

“มันเจ็บปวดมากที่เห็นนักเรียนตัดสินใจออกจากโรงเรียน” ครูอ้อยเล่าพร้อมถอนใจ

โรงเรียนในไทยมีเด็กนักเรียนที่ถูกระบุว่า “บกพร่องทางการเรียนรู้” (LD) มากกว่า 300,000 ราย แต่จากการทดสอบครั้งล่าสุดของนักเรียน 400 คนทั่วประเทศ คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาพบว่า มีนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้จริงๆเพียงร้อยละ 37 เท่านั้น

รัฐลักษณ์ อังควะหรือ ครูแนน นักศึกษาปริญญาโท จากสถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้จากมหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีความสนใจด้านการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะเล่าว่า “มีคุณครูคนหนึ่งเคยบอกฉันว่า เธอคิดว่านักเรียนทั้งหมด 20 คนในชั้นเรียนของเธอนั้น มีภาวะ LD”

บางโรงเรียนมักแจ้งว่านักเรียนจำนวนมากในโรงเรียนมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียน LD จะได้รับการยกเว้น ไม่ต้องนำผลคะแนน O-NET ไปคิดเป็นค่าเฉลี่ยของโรงเรียนเพื่อได้รับงบประมาณต่อหัวของนักเรียน LD จากทางภาครัฐที่สูงกว่าปกติ แต่ที่โรงเรียนวัดโกรกแก้ววงพระจันทร์ มีนักเรียน LD น้อยมาก เพียงแค่ร้อยละ 1-2

“ที่นี่เราหลีกเลี่ยงการแบ่งแยกนักเรียน” ผู้อำนวยการโรงเรียนเองก็ไม่สนับสนุนให้ครูพาเด็กนักเรียนไปขอรับการวินิจฉัยว่ามีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ (LD) ที่โรงพยาบาล นักเรียนอาจเกิดความเครียด เพราะพวกเขาไม่อยากถูกตีตราว่าบกพร่องทางการเรียนรู้ แต่ที่จริงแล้ว พวกเขาสามารถเรียนรู้ได้” ครูอ้อยกล่าว

“เราเชื่อว่าความบกพร่องทางการเรียนรู้ไม่มีอยู่จริง มีแต่รูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันเท่านั้นเอง” ครูอ้อยกล่าวสรุป “และไม่ได้นิยามความว่าพวกเขาจะเรียนรู้ได้ช้ากว่าคนอื่น ๆ อาจจะช้ากว่าในเรื่องหนึ่ง แต่อาจจะเรียนรู้ได้เร็วมาก ๆ ในอีกเรื่องก็ได้”

ส่วนใหญ่แล้ว วิธีที่ดีที่สุดในการจัดการศึกษาให้กลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคือการจัด ‘ชั้นเรียนแบบเรียนรวม’ (Inclusive Classroom) โดยเรียนร่วมกับเด็กนักเรียนคนอื่น ๆ และการจัดชั้นเรียนพิเศษเสริมโดยครูที่ได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถดูแลนักเรียนแต่ละคนได้อย่างใกล้ชิด

“แทนที่จะทิ้งให้เด็กนักเรียนพิเศษเหล่านี้รู้สึกอับอายอยู่ในชั้นเรียนปกติและเลยพวกเขาไป หรือแบ่งแยกพวกเขาไปในชั้นเรียนพิเศษไปตลอด นักเรียนกลุ่มนี้สามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ฝึกฝนทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมถึงการใช้ชีวิตในสังคมอีกด้วย” พงศ์พร ปรัดนานนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโกรกแก้ววงพระจันทร์กล่าว

อย่างไรก็ตามปัจจุบันคุณครูเองก็แทบไม่ได้รับการฝึกฝนในการตอบสนองต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสมในชั้นเรียน และการจัดให้ชั้นเรียนเพิ่มขึ้นก็เป็นไปได้ยากมาก

ชั้นเรียนแบบบูรณาการ การเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนทุกกลุ่ม

ในชั้นเรียนของครูอ้อย เธอพยายามอย่างเต็มที่ที่จะไม่ละเลยนักเรียนคนไหนเลย “หากคุณสนใจแต่เด็กเรียนที่หัวไว ครูก็ทำหน้าที่แค่เพียงพูดในสิ่งที่ต้องพูด ไม่ต้องพยายามอะไรมากนักแต่เราจำเป็นต้องสอนให้นักเรียนทุกกลุ่มเข้าใจในบทเรียน” ครูอ้อยกล่าว

“วันแรกที่สอนเรื่องอะไรก็ตาม แล้วนักเรียนไม่เข้าใจ วันที่สองที่คุณไปสอน คุณเลือกได้ว่าคุณกลับไปจะสอนแบบเดิมหรือเลือกที่จะหารูปแบบใหม่ๆในการสอนพวกเขา”

สำหรับบทเรียนเรื่องสสาร นักเรียนของครูอ้อยประสบปัญหาในการทำความเข้าใจถึงสสาร ในสถานะของแข็งของเหลว และก๊าซที่อธิบายไว้ในหนังสือเรียน ครูอ้อยได้กลับมาที่ชั้นเรียนพร้อมกันขวดน้ำที่วางเปล่า ลูกปัดหลาก

สี่สัน กาว กรรไกร และหลอด “นักเรียนดูสับสนในตอนแรก แต่ก็รู้สึกตื่นเต้นกันมาก” เธอเล่า

เธอได้แบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกัน โดยกลุ่มหนึ่งเอาขวดมาใส่ลูกบิดและเทกาวลงในนั้น อีกกลุ่มหนึ่งนำลูกบิดมาใส่ในน้ำ และกลุ่มสุดท้ายใช้หลอดเป่าให้ลูกบิดลอยขึ้นไปในอากาศ “สำหรับของแข็ง จะเห็นได้ว่าเมื่อเราจับมันคว่ำลง มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่? ไม่มี

ครูผู้บรรยาย เธอขยายขวดที่มีน้ำบรรจุอยู่ “ขวดนี้เป็นยังไปบ้าง? ดูสิ โมเลกุลของของเหลวกำลังเคลื่อนไหว”

ครูผู้จัดชั้นเรียนพิเศษทุกเช้าวันเสาร์ตั้งแต่แปดโมงครึ่งถึงเที่ยงเพื่อให้นักเรียนที่ต้องการเรียนเสริมในชั้นเรียนเหล่านี้ ครูผู้จะให้เวลากับเด็กนักเรียนแต่ละคนอย่างเต็มที่คอยตอบคำถามนักเรียนและปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการที่แตกต่างกันด้วย

“เราต้องสร้างสรรคกิจกรรมใหม่ๆในแต่ละบทเรียนอยู่เรื่อยๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน แต่ถามว่าครูได้รับการอบรมมาเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้เด็กนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่ ก็ตอบได้ว่าครูไม่ได้รับการอบรมอย่างเป็นทางการ ครูต้องเสาะหากลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมด้วยตัวเอง”

ผอ.รชชัชเล่าว่าภาครฐนั้นแทบจะไม่มีส่วนช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษเลย “พวกเขาจัดสรรแค่เงินเดือนสำหรับครูการศึกษาพิเศษที่รับหน้าที่ดูแลเด็กนักเรียน LD เพียงเดือนละ 9,000 บาทเท่านั้น และมีครูแค่หนึ่งคนจากทั้งโรงเรียน โดยมีการติดตามผลหรือการจัดอบรมต่าง ๆ น้อยมาก 4-5 ครั้งไป ถึงจะมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษสักครั้งหนึ่ง”

ไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจนักเมื่อนักเรียนเหล่านี้จะมีปัญหาในการเรียนในชั้นเรียน ทั้งทางด้านวิชาการและด้านสังคม “คุณครูบางรายถึงขั้นมองเด็กนักเรียน LD ว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาเลยก็มี” ผอ.รชชัชกล่าว “ผมไม่สนับสนุนให้คุณครูทำโทษเด็กนักเรียน LD หรือแสดงท่าทีเหยียดพวกเขา เราควรจะต้องเปิดใจให้กว้าง และพยายามเข้าใจถึงความแตกต่างของพวกเขาให้มากที่สุด”

ชั้นเรียนนำร่องเพื่อการศึกษาที่ตอบเจตจำนงนักเรียนกลุ่มพิเศษ

แผน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มักจะชอบโดดเรียนอยู่เป็นประจำ

วันหนึ่ง ครูได้เลือกเขาเป็นหนึ่งในนักเรียนเจ็ดคนที่จะได้ร่วมชั้นเรียนนำร่องเพื่อการศึกษาพิเศษซึ่งจะจัดขึ้นที่โรงเรียนวัดล่าง ชั้นเรียนนำร่องนี้ได้รับเงินสนับสนุนและดำเนินงาน โดยโครงการ ‘Chevron Enjoy Science: สนุกวิทย์ พลังคิด เพื่ออนาคต’ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความมุ่งมั่นอันมากหมายในการพัฒนาการศึกษาไทย เพื่อยกระดับศักยภาพของนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดีรวมถึงอยู่ในโรงเรียนที่ขาดโอกาส

โรงเรียนวัดล่างได้รับเลือกในการจัดชั้นเรียนนำร่อง เนื่องจากมีสถานะเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งได้รับคำสั่งจากทางภาครัฐให้รองรับนักเรียนทุกคนโดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานั้นเต็มไปด้วยนักเรียนที่ไม่เคยผ่านการทดสอบทางการศึกษาและนักเรียนที่ครอบครัวมีฐานะยากจนไม่สามารถจ่ายค่าเล่าเรียนโรงเรียนเอกชนได้ ที่โรงเรียนวัดล่าง ผู้ปกครองหลายคนก็ทำงานอยู่บริเวณโรงงานอุตสาหกรรมรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน

ในภาคเรียนที่แล้ว ทุกๆวันศุกร์ คุณครู 3 คนจะอยู่เตรียมสอนนักเรียนเจ็ดคนที่โรงเรียนวัดล่าง ในวิชาละเต็มศึกษา ตั้งแต่เวลา 9.00 – 16.30 น. โครงการนี้ได้เรียนเชิญครูผู้จากโรงเรียนวัดโกรกแก้วพระจันทร์ ครูแบบจากมหาวิทยาลัยมหิดลและครูสมโชคจากโรงเรียนวัดล่างมาช่วยกันสอน

“หลายปีที่ผ่านมา ผมไม่รู้ตัวเลยว่าผมเป็น LD” ภัทร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กล่าว “ผมสงสัยว่าเป็นเพราะผมขี้เกียจหรือว่าโง่กันแน่?”

นักเรียนหลายคนได้รับการเรียนการสอนที่ตอบเจตจำนงความต้องการของพวกเขาอย่างแท้จริงเป็นครั้งแรก เด็กนักเรียนชายคนหนึ่งชอบที่จะทำกิจกรรมคณิตศาสตร์ด้วยการใช้แท่งไอศกรีมในขณะที่อีกคนก็ถูกถามเป็นครั้งแรกให้อธิบายถึงกระบวนการคูณเลขสองหลักในใจ ไม่ที่สัปดาห์ต่อมานักเรียนเหล่านี้ก็มีความมั่นใจในทักษะการเรียนรู้อยู่ของตัวเองมากยิ่งขึ้น

“นักเรียนหัวเราะในชั้นเรียนของเรา” ครูเนนกล่าว “มีนักเรียนคนหนึ่งขำหนักมากจนหัวไปโขกกระดาน เสียงหัวเราะของเด็กๆเหล่านี้ทำให้เรารู้สึกถึงคุณค่าของการเป็นครู คุณไม่ได้ต้องการอะไรจากพวกเขาเลย เพียงแค่ขอให้พวกเขาเติบโตและเป็นคนที่ดีของสังคม”

“ความบกพร่องทางการเรียนรู้ไม่มีอยู่จริง มีแต่รูปแบบการเรียนรูที่แตกต่างกันเท่านั้นเอง”

- จณิษฐา ศิริบุญย์
ครุศึกษาศาสตร์ โรงเรียนวัดโกรกแก้วพระจันทร์
จังหวัดฉะเชิงเทรา

“ผมไม่รู้ตัวเลยว่าผมเป็น LD ผมสงสัยว่าเป็นเพราะผมขี้เกียจหรือว่าโง่กันแน่”

- ภัทร นักเรียนชั้นม.3
จังหวัดฉะเชิงเทรา

เมื่อคุณครูพบว่านักเรียน LD บางคน ไม่เข้าเรียนชั้นอื่นๆ และเลือกที่จะเรียนเพียงชั้นเรียน LD ที่จัดขึ้นเป็นพิเศษเท่านั้น คุณครูจึงต้องตั้งกฎเกณฑ์การให้คะแนนในการเข้าเรียนเพื่อให้เด็กนักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนได้อย่างต่อเนื่อง

“ก่อนที่จะมีโครงการเซฟรอนสนุกวิทย์ฯ นักเรียน LD บางรายถึงขั้นพูดว่าพวกเขาเกลียดโรงเรียนและหาทางที่จะไม่เข้าห้องเรียนอยู่ตลอด” ผอ.รชชัชกล่าว

เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ นักเรียนสามรายก็สามารถพิชิตทุนการศึกษาเต็มจำนวนจากวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ได้ ภัทรยังได้รับการยกย่องเป็นพิเศษจากคณะกรรมการการสอบคัดเลือก ว่ามีทักษะการพูดที่ชัดเจนและเป็นผู้นำที่ดี

“ผมอยากขอบคุณโครงการฯ สำหรับโอกาสที่มอบให้ครูผู้ในการต่อยอดความรู้ป้าฉัน” ผอ.พศรพี จากโรงเรียนโกรกแก้วพระจันทร์กล่าว ผอ.พศรพี อนุญาต

ให้ครูผู้ไปสอนที่โรงเรียนวัดล่างอาทิตย์ละครั้ง โดยต้อง

ใช้เวลาขับรถไปอีกเกือบชั่วโมง โดยหวังว่าเธอจะสามารถนำกลยุทธ์และวิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ๆ กลับมาปรับใช้และแบ่งปันกับครูคนอื่นๆ ได้

ในเช้าวันศุกร์วันหนึ่ง หลายสัปดาห์หลังจากที่ชั้นเรียนนำร่องเพื่อการศึกษาพิเศษของภาคการศึกษาสิ้นสุดเสร็จสิ้นลง ผอ.รชชัช สังเกตเห็นว่าแผนเรียนอยู่ที่หน้าประตูห้องเรียนคุณครูเคยบอกให้เขาเข้าติดตามชั้นเรียนในทุกๆ สัปดาห์

ผอ.รชชัชถามแผนว่า “เธอมาทำอะไรที่นี่?”

“ผมรอคุณครูอยู่ครับ”

ก้าวต่อไปสำหรับแผนและนักเรียนกลุ่มนี้จะเป็นอย่างไร?

ถึงแม้ว่าจะไม่มีการจัดชั้นเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสำหรับปีการศึกษาสุดท้ายของแผนที่โรงเรียนวัดล่าง แต่ก็ถือว่าการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในระดับชาติได้เกิดขึ้นแล้ว เพื่อให้การศึกษาของไทยนั้น เปิดรับความแตกต่างของนักเรียนทุกประเภท และถือว่าการเรียนรู้อยู่ของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

ล่าสุดโครงการ Chevron Enjoy Science และสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา (คุรุสภา) ได้เปิดตัวโครงการ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรครูทั่วประเทศ ซึ่งมีงบประมาณสนับสนุนกว่า 12 ล้านบาท ด้วยเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้การศึกษาไทยเปิดกว้างและเข้าถึงนักเรียนทุกกลุ่ม และสร้างความสนุกสนานในการเรียนรู้ให้แก่เด็กทุกคนอีกด้วย โดยเปิดโอกาสให้โรงเรียนต่างๆ สามารถสมัครเพื่อขอรับทุน โดยจะเน้นที่การเรียนรู้อิงด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาเป็นหลัก ความพยายามและความมุ่งมั่นที่มีร่วมกันระหว่างเหล่าคุณครู ผู้อำนวยการโรงเรียนต่างๆ รวมถึงผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยสร้างห้องเรียนที่ในที่สุดแล้วสามารถเข้าถึงนักเรียนทุกคนอย่างแท้จริง

และนักเรียนอย่างแผนยังคงยืนอยู่ที่หน้าประตูห้องเรียน เพื่อรอคอยให้ครูกลับมาสอนพวกเขา